

Numan Esin (1929-2020)

Millî Birlik Komitesi üyesi Kurmay Yüzbaşı Numan Esin, 27 Mayıs İhtilali sırasında İstanbul'da 1'nci Ordu Karargâhı'nda Harekât Başkanlığında görevliydi.

1929 yılında Biga'da doğan Esin, Harp Okulu'nu ve Harp Akademisi'ni bitirdi. Fransızca bilen bir subaydı. Milli Birlik Komitesi Sosyal İşler Komitesi üyesiydi. 13 Kasım 1960 tarihinde Milli Birlik Komitesi'nde çıkan anlaşmazlık sebebiyle "14'ler" diye adlandırılan grupta yer almış ve Madrid'e gönderilmişti. Esin, Madrid'te iki yıl kaldıktan sonra Türkiye'ye döndü. İş hayatına atıldı. Uluslararası karayolu taşımacılığına başladı ve elli araçlık bir TIR filosu kurdu. 1965 seçimlerinde Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden milletvekili adayı olmuş ancak milletvekili seçilemedi.

Numan Esin, 1969 yılında "Devrim" gazetesine ortak oldu. Gazete 1969'dan 1971 yılına kadar yayımlandı. 12 Mart 1971 Muhtırası sırasında Almanya bulunan Esin, Almanya'dan döndükten sonra 23 Mayıs 1971 tarihinde tutuklandı. Sorgu ve tutukluluk sırasında çeşitli işkenceler gördü. Darbe yapmaya yönelik olarak isnat edilen herhangi bir suç unsuru bulunamadı ve serbest bırakıldı.

Numan Esin, 1 Eylül 1975 tarihinde "Vatan" gazetesini satın aldı. Gazete onun yönetiminde tirajını hızla arttırdı. Ancak bir süre sonra Türkiye'nin içerisinde bulunduğu siyasal sorunlar ve ekonomik zorluklar karşısında Vatan gazetesini 18 Mart 1978 tarihinde kapattı. Bir süre gazetenin isim hakkını elinde tuttu daha sonra isim hakkını da devretti.

Numan Esin, Biga Sağlık ve Eğitim Vakfı ile Uluslararası Nakliyeciler Derneği kurucuları arasında yer aldı. Sosyal etkinlik ve yardım kuruluşlarına da üye olan Numan Esin bu çerçevede; Beyoğlu Rotary Kulübü, TEMA Vakfı, TESEV, Darülaceze, Türkiye-Avrupa Vakfı ve Türk Karaciğer Vakfı gibi kuruluşlarda da kurucu ve/veya üye olarak bulundu.

Numan Esin hatıralarını 2005 yılında *Devrim ve Demokrasi Bir 27 Mayısçının Anıları* adlı bir kitapta topladı. 27 Mayıs İhtilali'nden hemen sonra 1960 yılı Temmuz ayında yapılan bir röportajda Numan Esin, ihtilal ve Türkiye'nin sorunlarına nasıl baktığını şöyle dile getirmektedir:

Kendimizi darbeci olarak değil, 27 Mayıs devrimcisi olarak görmüştük. Halktan kopuk, halka karşı bir hareket içinde asla bulunmadık. Biz, demokrat yapıda insanlardık. 27 Mayıs devrimcilerinin büyük çoğunluğu, belki hepsi demokrat insanlardır. Demokrasi özlemini öne koymuşlardır. En radikal uçta görülen bizler dahi, askeri diktatörlük istememiştir. Biz halkla bütünleşmeyi halkı ikna ederek, ihtilal meclisinin dinamizmi içerisinde bir devrim yaratmaya çalışmışızdır. Toplumdaki dinamik her şeyden önce, düşünce ve fikirde çelişkilerin ve gelişimlerin ortaya çıkmasını sağlar. Bu, Türkiye'de ne yazık ki, bizim Cumhuriyet kuşaklarının görevbildikleri bir olgu değildir. Güne, geleceğe ve düşünceye yasak dünyası birdenbire genişlemiştir. Benim kanımca 27 Mayısın önemi, Türkiye'nin dünyaya açılabilmiş olmasıdır.

Numan Esin'e göre Türkiye'nin dünyaya açılmasını sağlayan en önemli iki unsur bulunmaktadır. Bunlardan biri

Numan Esin

“serbestlik”, diğeri de “özgür dünya anlayışı”dır. Bu iki dinamik Türk insanının doğru yanlış demeden her şeyi öğrenmek ve hayata geçirmek isteğini körüklemiştir. Aynı zamanda bu dinamikler Türk toplumunu devrimci bir çizgide daima hazır tutmuştur.

Esin’e göre; Sovyetler Birliği’ndeki ve Doğu Avrupa’daki girişimci yokluğunu bulunmaktadır. Türkiye ise bu açıdan zengindir. Bu zenginliğin temeli ise Cumhuriyetin yarattığı kendine güvenen insandır.

Numan Esin; *Türk toplumunun gelişmesi ve kalkınması yönünden girişimci kesim, kaliteli, dünyaya açılan, dünyayı kavrayan önemli bir dinamiktir. İkinci dinamiği: üretici kesimler ve bunların içindeki ileriye bakış, canlılık ve çalışkanlık oluşturuyor. Havadan para kazanma eğilimleri artık geride bırakılmış görülüyor. Çalışkanlığa, üreticiliğe yönelik emeğin yarattığı artı değer çok önemli bir dinamikti. Demek ki toplumda iki dinamik vardı. Birincisi; girişimcilerin yarattığı yön, ikincisi işçi kesiminin yarattığı değeri. Toplum burada da bir uzlaşmaya doğru gidiyor. Üretim amaçlı ama tüketiciyi de tatmin eden uzlaşma modelleri Türkiye’de deneniyordu.*

Numan Esin, hatıralarında Milli Birlik Komitesi içerisindeki mücadelesinden bahsederken arkadaşı Muzaffet Özdağ’la birlikte 27 Mayıs’a bir felsefe kazandırmak olduğunu vurgulamaktadır: *Başından beri benim ve Muzaffer’in (Özdağ) mücadelesi, ihtilale bir felsefe kazandırma ve Milli Birlik Komitesini yasal ve etkin bir güç yapma amacına yönelikti. Gerek anayasanın, gerek iç tüzüğün yapılmasını, hukuk nasyonuna sahip olduğumuz için yönlendirdik. Her toplantıda başkan değişiyordu ama biz değişmez kâtiplerdik. Kısacası, birbirimize dayanarak (Muzaffer) Özdağ’la birlikte ihtilale bir düşünce ve bir yön verme konusunda kendimizi yıpratırcasına zor bir çalışmaya girerek sanırım başarıya eriştik. İhtilal Komitesi bir, strateji ve taktik kazandı. Peki, mayasında yok muydu? Evet, vardı ki kazandı.*

Numan Esin kendi yaşamını ve gençliğin önemini yaşamı boyunca hep ön plana çıkarmıştır ve ihtilal olduğunda Türk halkının sorunları bildiğini ve bunları düzeltmek için yola çıktığını ifade etmektedir: *O tarihte Otuz yaşında bir adamdım. Ticari gelenekleri olan mal alıp satan ailenin çocuğu olarak, dış dünyaya biraz açıldım. Dış dünyadan kastım şu: Türkiye’ye açıldım, halka açıldım. Türk halkının problemlerini köyde ve kasabada yaşayarak ve bilerek büyüdüm.*

Numan Esin kendisinin farklı özelliklere sahip olduğunu belirterek yetiştiriliş tarzına da dikkati çekmekte ve bu özel durumunun kendisini 27 Mayıs hareketi içerisinde yer almasını sağladığını belirtmektedir:

Orduda ve askeri okullarda yetiştirdim, rap rap rap kalıba uygun bir asker olarak yetiştirilmiş bir subay değildim ve hiçbir zaman öyle olmadım. Sürekli olarak çevresini dikkatle inceleyen, irdeleyen, çok iyi gözlem yapan bir kişiydim. Araştıran bir düşünce adamıydım. Doğal olarak doğruyu ve gerçeği yakalamakla yetinmeyip, kendime göre doğru bulduğum şeyin üzerine gidip ülkeye yararlı olma ve büyük işler yapma arzusu içindeydim. Çok şey öğrenmek ve çevremde etkili olmak amaçlarımdan biriydim. O yüzden üniversitelere girdim, felsefe ve hukuk öğrenimi yapmaya çalıştım. Ekonomi okumaya da çalıştım. Pratik olarak ekonomik sorunlarla uğraştım. Harp Akademisi’nde de çok iyi bir öğrenciydim. Dünya stratejisini doktrinleri, jeopolitiği kavrama konusunda kendimi yetiştirdim. Kısacası otuz-otuz bir yaşında ihtilale girdiğim zaman sanıyorum ki, kendini ülkenin o tarihteki şartlarına göre iyi yetiştirmiş, durumu kavramış genç bir insan olarak, olayların içerisinde yer aldım.

Numan Esin, bilgisi arttıkça ve düşünceleri geliştikçe yapmak istediklerinin hedefinin daha da belirginleştiğine inanmaktadır:

Daha sonra memleketi yöneten pek çok insanla tanışıp, kanaat sahibi olunca gençliğimde boş oturmadığımı ve 27 Mayıs’a bilinçli bir ihtilalci düşünce ile geldiğimi gerçekten daha iyi anladım. Bu gerçeği aslında o günde görüyordum.

Yani hep politikanın dışında ama her an politik konularla birlikte yaşayan bir insandım. Şüphesiz ki, ihtilalin ilerici yapısına uygun bir şekilde kadının toplumdaki ve ailedeki yeri, çocuğun önemi gibi konuları bizim düşüncelerimizde ve fikirlerimizde yer bulmuştur. Komite, bütünüyle oldukça ilerici bir çizgide yer almıştır. Şahsen ben yenilikçiydim. Subay arkadaşlarımızın hemen hepsi de yenilikçiydi. Aldığımız eğitimde kadını ikinci planda bırakacak arkaik düşüncenin yeri yoktu. Subaylar kadın –erkek ilişkileri konusunda sanırım, toplumun ileri bir kesitini oluşturuyorlardı.

İsmi 27 Mayıs sonrasındaki müdahale ve darbe girişimlerinde geçmiş olmasına rağmen Numan Esin, 12 Eylül 1980 darbesine sıcak bakmamıştır. Ona göre; 12 Eylül darbesinin 27 Mayıs İhtilali ile benzer yönleri bulunmasına karşın farklı yanları ağır basmaktadır. Ekonomik durgunluk ve siyasal istikrarsızlık ortak nedenlerdir. 12 Eylül, aşırı derecede tırmanan terör karşısında iktidarların başarısız olması, ekonominin bir açmazda bulunmasının sonucudur. Ona göre halk da belki biraz destek vermiş olabilirdi. 12 Eylül bu şartlarda yapılan askeri bir harekattı ve ilerici bir kimliği yoktu. O neden Numan Esin, böyle bir harekati benimseyip desteklemesinin mümkün olmadığını ifade etmektedir. Esin, 12 Eylül'ü 27 Mayıs'la karşılaştırmanın bile abes ve yanlış olacağını, 27 Mayıs'ı her zaman savunmanın mümkün olduğunu zira 27 Mayıs'ın amacının demokrasi olduğunu vurgular, 12 Eylül'ü ise askeri müdahale olarak görmektedir.

27 Mayıs'ı gerçekleştiren subaylar arasında bulunan Numan Esin, 27 Mayıs'ın 50'nci yılında onu desteklemeye devam etmiştir. 2010 yılında yaptığı açıklamada; 27 Mayıs'ı Jöntürk hareketinin, Kuva-yı Milliye'nin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin gerçekleştiren gücün yeni bir hamlesi olarak değerlendirmiştir. 1961 Anayasasının kabulü ile Türkiye'de demokrasi, özgürlük, insan hakları ve sosyal devlet anlayışında çağ atlandığını savunmuştur. Anı ve düşüncelerini "*Devrim ve Demokrasi Bir 27 Mayısçının Anıları*" adlı kitapta dile getiren Numan Esin, 6 Ocak 2020 Pazartesi günü doksan bir yaşında İstanbul'da hayatını kaybetti ve Biga Şehir Mezarlığı'na defnedildi. Evli ve üç çocuk babasıydı.

Mithat ATABAY

KAYNAKÇA

ATABAY, Mithat-SAYIN, Yağmur, **Demokrasi Özleminden Demokrasi Arayışına 27 Mayıs**, Paradigma Akademi Yayınları, Ankara 2021.

ELEVLİ, Avni, **Hürriyet İçin 27 Mayıs 1960**, Yeni Desen Matbaası, Ankara 1960.

ESİN, Numan, **Devrim ve Demokrasi Bir 27 Mayısçının Anıları**, Doğan Kitap, İstanbul 2005.

FAİK, Bedii, **İhtilalciler Arasında Bir Gazeteci**, İstanbul 1967.

KEMAL, Yaşar, "İkinci Cumhuriyetin Cumhuriyetin İhtilal Meclisi Üyeleri: Numan Esin'le Görüşme," **Cumhuriyet**, 26 Temmuz 1960, s.1,5.

MBK Albümü, 27 Mayıs 1960, Ankara 1960

ULAY, Sıtkı, **27 Mayıs Harbiye Silah Başına**, Kitapçılık Ticaret Limited Yayınları, İstanbul 1968.

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/numan-esin-1929-2020/?pdf=6845> adresinden erişilmiştir